

A képzettség és a foglalkozás közötti kongruencia/inkongruencia a hazai és nemzetközi kutatási eredmények tükrében

Zerényi Károly*

Az elmúlt években számos hazai és nemzetközi kutatásban vizsgálták a képzettség és a foglalkozás közötti illeszkedést a végzettségi szint és a szakirányú végzettség figyelembevételével. A vertikális és horizontális kongruenciát/inkongruenciát vizsgáló kutatások a populáció nagyságát tekintve két csoportra oszthatók. Az egyik csoportba tartoznak azok a kutatások, amelyek az összes képzettségi szinten végzetek foglalkoztatását vizsgálták, míg a másik csoportot kifejezetten a felsőoktatásban végzetek elhelyezkedését vizsgáló kutatások alkotják. A kutatási eredmények alapján a legtöbb európai országban gyakori jelenség az inkongruens elhelyezkedés vertikálisan és horizontálisan egyaránt. Ugyanakkor problémát a valódi inkongruencia jelenthet, amikor a munkavállalók nem tudják hasznosítani képességeiket. Talán olyan képzési programokra van szükség, amelyek a speciális tudás mellett kielégíthetik az inkongruenciához kapcsolódó transzfertudás iránti munkaerőpiaci igényeket is.

Kulcsszavak: kongruencia, horizontális inkongruencia, vertikális inkongruencia, felsőoktatás, munkaerőpiac, kutatási eredmények

Bevezetés

A 2008-as gazdasági válságot követően egyre inkább nyilvánvalóvá vált, hogy a bizonytalan és nehezen tervezhető munkaerő-piaci környezetben a munkavállalók egy része nem feltétlenül a végzettségének és/vagy a szakirányának megfelelő munkakörben helyezkedik el. A jelenséget tapasztalva több hazai és nemzetközi kutatás is vizsgálta a képzettség és a foglalkozás közötti illeszkedést. A hazai kutatások fókuszában általában a kongruencia áll, míg a nemzetközi felméréseknél jellemzően az inkongruenciát helyezik a középpontba. A kutatások egy része a vertikális és a horizontális illeszkedésen túl olyan kérdésekkel is foglalkozik, mint az inkongruencia és a képességek hasznosíthatósága közötti kapcsolat vagy az inkongruens elhelyezkedés hatása a keresetekre.

A hazai és nemzetközi kutatások áttekintésével részletesebb képet kaphatunk a kongruencia/inkongruencia vizsgálatának elméleti megközelítéseiről, az alkalmazott módszerekről és a főbb eredményekről, amelyek többek között a képzési programok fejlesztésénél hasznosíthatók.

A kutatások fogalmi háttere

A képzettség és a foglalkozás közötti kapcsolatot tekintve megkülönböztethetünk *vertikális* és *horizontális* illeszkedést. Amennyiben valaki a képzettségi szintjének megfelelő munkakörben helyezkedik el, akkor vertikális, ha a szakterületének megfelelő foglalkozást végez, akkor horizontális, mindkettő teljesülése esetén pedig vertikális és horizontális illeszkedésről van szó. A vertikális és a horizontális illeszkedés külön-külön történő vagy együttes megvalósulása kongruenciát, bármely típusú illeszkedés hiánya viszont inkongruenciát jelent.

A kongruenciához hasonlóan az inkongruenciának is alapvetően két típusa van, a vertikális és a horizontális inkongruencia (Leuze és Strauß, 2008; Cedefop, 2010). Vertikális inkongruenciáról (*vertical mismatch*, *vertikale*

* Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájának doktorandusza, közgazdász, közgazdász.
E-mail: zerenyi.karoly@gmail.com

Inadäquanz) akkor beszélünk, amikor a foglalkoztatott személy képzettségi szintje a túlképzettségből (*overeducation*) vagy az alulképzettségből (*undereducation*) fakadóan az adott munkakörnek, illetve foglalkozásnak nem felel meg (Cedefop, 2010; Senarath és Patabendige, 2014; Morgado, Sequeira, Santos, Lopes és Reis, 2014; Mahuteau, Mavromaras, Sloane és Wei, 2014). Ha a foglalkoztatott személy magasabb képzettséggel rendelkezik, mint ami az adott munka elvégzéséhez szükséges vagy elvárt, akkor túlképzettség, fordítva pedig alulképzettség áll fenn. Ehhez képest a horizontális inkongruencia (*horizontal mismatch*, *horizontale Inadäquanz*) akkor fordul elő, amikor valaki a szakterületi képzettségétől, szakirányú végzettségétől eltérő foglalkozást végez vagy azokhoz nem kapcsolódó munkakörben dolgozik.

A képzettség és a foglalkozás közötti illeszkedés témakörében született hazai és nemzetközi kutatások fogalmi hátterét jellemzően a vertikális és a horizontális kongruencia/inkongruencia adja, amelyek a vizsgált populáció nagyságát tekintve két csoportra oszthatók. Az egyik csoportba azok a kutatások tartoznak, amelyek az összes képzettségi szinten végzetek foglalkoztatását vizsgálták, míg a másik csoportot kifejezetten a felsőoktatásban végzetek elhelyezkedését vizsgáló kutatások alkotják.

Valamennyi képzettségi szinten végzetek elhelyezkedését vizsgáló kutatások

A kongruencia/inkongruencia témakörében a legnagyobb elemszámú (N=3 942 723 fő) hazai kutatásnak a KSH 2015-ben megjelent műhelytanulmánya számít, amely *horizontális* és *vertikális* szinten egyaránt vizsgálta a képzettség és a foglalkozás közötti illeszkedés arányát. A 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodó kutatásban a képzettségek és a foglalkozások horizontális megfeleltetéséhez három fő kategóriát alakítottak ki. A kongruens foglalkoztatást a megfelelt (MF), az inkongruenst pedig a részben megfelelt (RMF) és a nem felelt meg (NFM) kategória mutatta meg. Emellett a megfelelt kategórián belül kialakítottak egy túlképzett (MF+) és egy alulképzett (MF-) csoportot is, amelyek így egy vertikális elemmel egészítették ki a horizontális vizsgálatot. A három fő megfeleltetési kategórián kívül még meghatározták a külön megnevezés nélküliek (KMN) csoportját, amelybe az alapfokú végzettségűek és a nem besorolható, illetve a szakkód nélküliek kerültek be tekintettel arra, hogy ezek a végzettségek lényegében egyetlen foglalkozásnak sem feleltethetők meg (KSH, 2015; Lakatos, 2016). A horizontális illeszkedést vizsgálva a teljes foglalkoztatott állomány (3942 ezer fő) 41%-a kongruens módon helyezkedett el, vagyis a szakterületének megfelelő foglalkozást végzett. Ezzel szemben a foglalkoztatottak többsége, 59%-a végzett nem vagy csak részben a szakterületének megfelelő, inkongruens foglalkozást. A részben megfeleltettek (RMF) 15,6%-ot, a nem megfeleltettek (NFM) 31,8%-ot, a külön megnevezés nélküliek (KMN) pedig 11,6%-ot képviseltek az inkongruens módon elhelyezkedők táborából.

A KSH műhelytanulmánya a horizontális kongruencia/inkongruencia jelenlétét a hazai munkaerőpiacon a teljes foglalkoztatott állomány mellett csökkentett adatállományokra¹ vetítetten is vizsgálta a konkrét foglalkozások, foglalkozási fő- és alcsoportok szintjén, valamint nemek, iskolai végzettség és nemzetgazdasági ág szerint. A biztos besorolású foglalkozásokra szűkített adatállomány esetében a kongruencia szint 41%-ról 49,2%-ra nőtt, ezzel párhuzamosan pedig 50,8%-ra csökkent az inkongruens módon foglalkoztatottak aránya. Következésképpen a foglalkoztatottak közel egyforma arányban helyezkedtek el a szakterületüknek megfelelő kongruens vagy attól eltérő inkongruens munkakörben. A nemek szerinti horizontális kongruencia szint a nők esetében

1. A KSH műhelytanulmánya a horizontális megfeleltetést három adatállományra vetítetten vizsgálta. Az első a teljes foglalkoztatott állományt (3 942 723 fő) tartalmazta. A másodiknál kikerültek a nehezen besorolható foglalkozások, amelynek eredményeként egy csökkentett adatállomány (3 436 466 fő) jött létre. A harmadik adatállományban pedig csak a biztosan besorolható szakképzettséggel, végzettséggel rendelkezők maradtak (3 150 970 fő).

magasabb, mint a férfiakéban. A középfokú és a felsőfokú végzettséggel rendelkező foglalkoztatottak elhelyezkedését összehasonlítva pedig az utóbbiak körében magasabb a kongruencia szint.

A vertikális megfeleltetésnél az iskolai végzettségi szinteket egy ötfokozatú skálába sorolták be aszerint, hogy mekkora különbség volt a szükséges és a tényleges iskolai végzettség között. A horizontális vizsgálatnál kialakított három fő kategóriához hasonlóan a vertikális illeszkedésnél is létrehozta megfelelő, részben megfelelt és nem felelt meg csoportokat. A vertikális kongruenciát tekintve a foglalkoztatottak többsége, 65,5%-a a képzettségi szintjének megfelelő foglalkozáshoz kapcsolódó tevékenységet látott el. A teljes foglalkoztatott állományban a vertikális inkongruencia aránya 34,5%-ot tett ki. Tekintettel arra, hogy a vertikális és a horizontális kongruencia-vizsgálat módszertana eltért egymástól (lásd különböző adatállományok, ötfokozatú skála), ezért csak korlátozottan van lehetőség a horizontális és a vertikális eredmények részletes összehasonlítására. Emellett a műhelytanulmányból nem derül ki, hogy mekkora arányt képviselnek azok a foglalkoztatottak, akik vertikálisan és horizontálisan egyaránt kongruens vagy inkongruens módon helyezkedtek el. Összességében elmondható, hogy a foglalkozásokhoz kapcsolódó tevékenységek jelentős része elvégezhető inkongruens végzettséggel is, azonban minél speciálisabb foglalkozásról (például orvos, bíró) van szó, illetve minél hosszabb idő szükséges a megfelelő képzettség elsajátításához, annál nagyobb a rá jellemző kongruencia szint (Lakatos, 2016). Mindazonáltal az eredmények egyértelműen megmutatják, hogy a kongruencia mellett az inkongruencia is jelentős arányt képvisel a hazai munkaerőpiacon.

Egy portugál kutatócsoport (Morgado és mtsai., 2014) nemzetközi összehasonlítást végezett harminc európai országra,² köztük Magyarországra vonatkozóan a vertikális és a horizontális inkongruencia szintjéről, valamint vizsgálták annak rövid és hosszú távú hatását a gazdaság teljesítményére. A témában végzett korábbi nemzeti szintű kutatásoknál nagyrészt különböző kérdőíveken alapuló adatokkal dolgoztak, amelyek önmagukban nem voltak alkalmasak az országonkénti összehasonlításra. Erre figyelemmel a tanulmány három kutatási módszert³ mutat be, amelyek alkalmasak lehetnek az inkongruencia mérésére (Hartog, 2000). Végül a szerzők a nemzetközi összehasonlításához a „realized matches” módszert választották, amelynek a lényege, hogy összevetik az adott személy által teljesített képzési időt az adott munkakörhöz szükségesnek tartott átlagos vagy leggyakoribb képzési idővel (Kiker és Santos, 1991). A kutatáshoz az Eurostat „Labour Force Survey” adatbázisát használták, azonban a legtöbb ország esetében az adatok a vertikális összehasonlításnál 1993 és 2011 között, a horizontálisnál pedig 2003 és 2011 között álltak rendelkezésre.

A vertikális és a horizontális inkongruencia arányát tekintve eléggé változatos képet mutatnak az európai országok. Az összesített eredmények alapján elmondható, hogy az európai munkavállalók 15-35%-a végzett olyan munkát, ahol alul- vagy felülképzettnek számítottak, míg 20-50% között mozog azoknak az aránya, akik a szakterületükön kívül helyezkedtek el. Magyarország azon országok közé tartozik, ahol az aluképzettek aránya magasabb, mint a felülképzetteké. Az inkongruencia szintje szektoronként és foglalkozásonként is nagyon különböző az egyes országokban. A kutatásban vizsgált szektorok közül többek között a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és az oktatás területén a horizontális inkongruencia nagyobb, mint a vertikális, ezzel szemben például a mezőgazdasági, erdészeti szektorban éppen fordítva van.

2. A kutatásban érintett 30 európai ország: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Izland, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szlovákia és Szlovénia.

3. A tanulmány a vertikális és a horizontális inkongruencia nemzetközi összehasonlíthatóságához a „job analysis”, a „worker self-assessment” és a „realized matches” módszerek alkalmazását veti fel, illetve azok előnyeit és hátrányait mutatja be.

Az inkongruencia gazdasági teljesítményre való rövid és hosszú távú hatását regresszió-analízissel vizsgálták. A kutatás kimutatta, hogy a vertikális inkongruencia rövidtávon negatív, míg a horizontális inkongruencia pozitív hatással van a gazdaság teljesítményére. Mindez azt jelenti, hogyha a vertikális inkongruencia 1%-ponttal nő, akkor a gazdaság teljesítménye 0,427%-ponttal csökken. A horizontális inkongruencia esetében pedig az 1%-pontos növekedés 0,431%-ponttal növeli a gazdaság teljesítményét (*Morgado és mtsai., 2014*). Magyarországra vonatkozóan a tanulmány a vertikális inkongruencia rövid és hosszú távú hatásáról közöl eredményeket, amelyek mindkét esetben negatívak.

A diplomások elhelyezkedését vizsgáló kutatások

A többciklusú képzési rendszerre való áttérés időszakában készült egy kismintás hazai kutatás (*Polónyi, 2004; Kővári és Polónyi, 2005*), amely többek között célul tűzte ki a diplomások *horizontális* és *vertikális* kongruenciájának feltárását. Az adatok 99 vállalat, illetve szervezet kérdőíves megkereséséből származtak, amelynek keretében a munkaadók adtak választ a náluk dolgozó felsőfokú végzettségűeket érintő kérdésekre.

A mintában lévő foglalkoztatott diplomások 15%-a nem a szakirányának megfelelő (horizontális), míg 13%-a nem a végzettségi szintjének megfelelő (vertikális) munkakörben dolgozott. A főiskolai diplomával rendelkező munkavállalók inkongruencia szintje vertikálisan és horizontálisan egyaránt magasabb, mintegy két és fél, háromszor akkora volt, mint az egyetemi végzettséggel rendelkezőké. Emellett az inkongruencia szintje mindkét típus esetében a versenyszférában magasabb volt, mint a közszférában. Szakterületenkénti összehasonlításban a vertikális inkongruencia a közgazdasági, az óvó – tanító és a műszaki főiskolai végzettséggel rendelkezők, valamint a műszaki egyetemi diplomások körében jellemzőbb. Míg a horizontális inkongruencia a főiskolát végzeteknél a közgazdasági, az óvó – tanító, az agrár, a bölcsész és szociális területen, addig az egyetemi diplomások körében az agrár és a bölcsész területen számottevő mértékű (*Polónyi, 2004; Kővári és Polónyi, 2005*).

A bolognai képzésre történő áttérést követően a felsőoktatásban végzettek *vertikális* illeszkedésével foglalkozott többek között az EDUCATIO Nonprofit Kft. 2015-ben megjelent gyorsjelentése, amely az adminisztrációs adatbázisok⁴ integrációjával mutatta be a diplomások munkaerőpiaci jellemzőit. A gyorsjelentésben a 2009/2010-es és a 2011/2012-es tanévben alap- és mesterszakon vagy osztatlan mesterképzésben végzettek (N=84 247 fő) 2013 májusára vonatkozó adatait vizsgálták, függetlenül a képzés munkarendjére és a finanszírozási formájára. A célcsoportba nem csak a diplomát, hanem az abszolutóriumot szerzett hallgatókat is bevonták. A vertikális illeszkedésnél a foglalkozások FEOR kódja⁵ alapján döntötték el, hogy a vizsgált csoportok végzettségeinek hány százaléka dolgozik diplomát igénylő munkakörben.

A diploma és a munkakör közötti vertikális illeszkedés mértékéről intézményenkénti, képzési területenkénti és szakonkénti összehasonlításban közölt eredményeket a gyorsjelentés. Összességében a vizsgált csoportokban bejelentett munkaviszonnyal rendelkező frissdiplomások az esetek 78%-ában felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozást végeztek. A vertikális kongruencia mértékét illetően képzési területenként azonban jelentős különbségek adódtak. Emellett az alapszakokon végzettek vertikális kongruenciája az esetek többségében alacsonyabb volt, mint a mesterszakon vagy osztatlan mesterképzésben végzetteké. Ugyanakkor fontos leszögezni, hogy a kutatásban nem vizsgálták a diploma szintje szerinti megfelelést, amely részben árnyalja az összességében kimutatott 78%-os kongruencia szintet.

4. Adatbázisuk a Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR), a Diákhitel Központ Zrt., a Magyar Államkincstár (MÁK), a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV), az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP), az Országos Nyugdíjbiztosító Főigazgatóság (ONYF) és a Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) által tárolt adatok egyesítése révén jött létre.

5. A vizsgálatban a FEOR 0-3 értékek valamelyikével kezdődő foglalkozásokat tekintették felsőfokú végzettséget igénylőnek.

Egy másik hazai kutatás a foglalkoztathatóság oldaláról vizsgálta a *horizontális* kongruenciát a fiatal diplomások körében (Kiss, 2014). A kutatásban többek között elemezték a munkakeresési idő és a horizontális kongruencia, valamint a nettó bérek és a kongruens elhelyezkedés közötti kapcsolatot. Az adatok a 2007-ben, 2009-ben és 2011-ben főiskolai, egyetemi, alap-, mesterszakon és osztatlan képzésben abszolutóriumot szerzett hallgatókra kiterjedő, a 2012-es Diplomás Pályakövetési Rendszer online kérdőíves felméréséből származtak. A kutatásban felállított hipotézisek közül az első szerint, akik a szakterületi végzettségüknek megfelelő munkakörben helyezkednek el, azok több időt fordítanak munkakeresésre. A második hipotézis szerint a munkakeresési idő és a horizontális kongruencia közötti kapcsolat szakterületenként különbözik.

Az önkéntes válaszadók mintájában (N=24 890 fő) lévő adatokat matematikai-statisztikai módszerekkel elemezték, amelynek eredménye alapján a második hipotézist igazolták, de az első hipotézist nem tudták alátámasztani, ugyanis akik kongruens módon helyezkedtek el, azok gyorsabban találtak munkát. A nettó bérek és a kongruens elhelyezkedés kapcsolatát illetően pedig kimutatták, hogy a kongruensen elhelyezkedő munkavállalók fizetése egyes területeken, mint például a gazdasági, informatikai, természettudományi területen magasabb, míg az oktatás és a társadalomtudomány területén éppen fordítva van. Mindkét esetben szignifikáns különbség volt a szakterületenkénti fizetések között.

A *vertikális és a horizontális* inkongruenciát egy sri lankai kutatásban (Senarath és Patabendige, 2014) a *képességek hasznosíthatósága* felől is vizsgálták. Ennek hátterét két elméleti megközelítés adta. Az első a *Sattin-gerhez* (1993) köthető *job assignment theory*, amely szerint a túlképzett munkavállalók az adott munkaköri feladataik során csak korlátozottan tudják a képességeiket hasznosítani (*skills under-utilization*) és ez negatívan hat a munkaadó eredményességére. Az alulképzettségénél is fennáll a negatív hatás az eredményességre, azonban ebben az esetben nem a munkaköri feladatok szintje, hanem a munkavállaló képességei jelentik a korlátot (*skills deficit*). A másik elmélet a *heterogenous skills theory*, amely rámutat arra, hogy az azonos képzettséggel rendelkező munkavállalók között jelentős tudás és képességbeli különbségek lehetnek (Di Pietro és Urvin, 2006, idézi Senarath és Patabendige, 2014). A hivatkozott két elmélet alapján az inkongruenciát abból a szempontból közelítették meg, hogy az egyéni munkavállalók problémába ütköznek-e a képességeik hasznosítása során (Green és Zhu, 2010). Ennek megfelelően az egyik csoportba azok kerültek, akiknek problémát jelentett a képességeik hasznosítása, a másikba pedig azok, akik jól tudták hasznosítani a képességeiket. Az előző esetben *valódi inkongruenciáról*, az utóbbinál csak *formális inkongruenciáról* van szó. A kettő közül a valódi inkongruencia jelenthet nagyobb problémát. Az adatok egy kérdőíves felméréséből származtak, amely a 2005 és 2010 között a menedzsment területen végzetteneket érintette. A minta alapján (N=386 fő) az alulképzettek aránya 21%-os, a felülképzetteké 25%-os, a kettőt együttesen kitevő vertikális inkongruencia szintje pedig 46%-os volt. A horizontális illeszkedést tekintve 16%-os volt azoknak az aránya, akik nem a szakaterületüknek megfelelő, vagyis inkongruens foglalkozást végeztek. A szerzők korábbi nemzetközi kutatások eredményeire hivatkozva (Allen és Van der Velden, 2001; Sgobbi, 2011) a Sri Lankán mért inkongruencia szinteket magasnak tekintették. Emellett az inkongruencia és a képességek hasznosíthatósága közötti kapcsolatvizsgálat szignifikáns eredményei alapján a vertikális inkongruenciát formálisnak, a horizontális inkongruenciát viszont valódinak értékelték.

A horizontális és a vertikális illeszkedés szintje mellett az inkongruens foglalkoztatás keresetre gyakorolt hatását vizsgálta egy ausztrál kutatás (Mahuteau és mtsai, 2014). A kutatásban a 2001-2012 közötti HILDA (*Household Income and Labour Dynamics in Australia*) felmérésből származó adatokat hasznosították. A képzettség és a foglalkozás közötti illeszkedés elemzéséhez négy csoportot hoztak létre. Az első a kongruens elhelyezkedést (*well-matched*), a második csak a horizontális illeszkedést (*horizontal mismatch only*), a harmadik csak a vertiká-

lis inkongruenciát (*vertical mismatch only*), a negyedik pedig az együttes, vertikális és horizontális inkongruenciát (*both horizontal and vertical mismatch*) jelentette. A mintába került diplomások (N=17 319 fő) 54,5%-a helyezkedett el a képzettségi szintjének és a szakirányú végzettségének megfelelő munkakörben. A horizontális és a vertikális illeszkedést tekintve 27,5%-os volt a horizontális, 8,6%-os a vertikális és 9,4%-os a mindkét irányban inkongruens módon elhelyezkedők aránya. Nemenként vizsgálva a férfiak körében magasabb volt a vertikális és a horizontális inkongruencia szintje, mint a női munkavállalóké. Az inkongruencia szintje szakterületenkénti összehasonlításban az oktatás és az egészségügy területén dolgozók körében volt a legalacsonyabb (15-20%), míg a művészeti és a turizmus-vendéglátás területén a legmagasabb (80-90%).

A kongruens munkavállaláshoz képest az inkongruensen foglalkoztatottak fizetésének becslésére többféle regresszió-analízist végeztek. A többségében szignifikáns ($p < 0,01$) eredmények alapján elmondható, hogy a képzettségi szintjüknek nem megfelelő munkakörben dolgozó diplomás férfiak nagyjából 20%-kal, a nők 25-28%-kal keresnek kevesebbet azoknál, akik kongruens módon helyezkednek el. Ennél is rosszabb helyzetben vannak a vertikálisan és horizontálisan egyaránt inkongruens foglalkozást végzők, akik mintegy 30%-kal kevesebb fizetésért dolgoznak. Ugyanakkor a horizontálisan nem megfelelő munkakörben dolgozók és a kongruensen foglalkoztatottak fizetése között csak kismértékű különbséget mutattak ki.

Összegzés, zárógondolatok

A kongruencia/inkongruencia témakörében hivatkozott hazai és nemzetközi kutatások többségében a képzettség és a foglalkozás közötti vertikális és horizontális illeszkedést egyaránt vizsgálták. Emellett a bemutatott kutatások egy része kifejezetten a felsőoktatásban végzetek kongruens, illetve inkongruens elhelyezkedésével foglalkozik. A nagy adatbázisokon alapuló kutatásokat tekintve a legtöbb országban, így Magyarországon is a horizontális és a vertikális inkongruencia közül az előbbi képvisel nagyobb arányt, amelynek eredményei azt mutatják, hogy az érintett munkavállalók nagyobb része helyezkedik el a szakirányú végzettségétől eltérő területen. A képességek hasznosíthatósága alapján egy kutatásban megkülönböztettek formális és valódi inkongruenciát, noha a kutatásból nem derült ki, hogy pontosan milyen képességekről is van szó.

Ha továbbgondoljuk az eddig ismertetett kutatási eredményeket, akkor felmerül a kérdés, hogy van-e összefüggés a felsőoktatás oldaláról a speciális tudás/transzfertudás és a munkaerőpiacon tapasztalható kongruencia/inkongruencia között? Ebből következően igaz lehet-e az, hogy, ha a munkáltatók olyan munkavállalókat keresnek, akik rugalmasan tudnak alkalmazkodni a gyorsan változó környezethez, akkor a felsőoktatási intézményeknek nagyobb hangsúlyt kellene fektetniük a speciális tudás mellett a transzfertudás fejlesztésére is? Ezen kérdések megválaszolásához további hazai, illetve nemzetközi kutatások szükségesek.

Szakirodalom

1. Allen, J. and Van der Velden, R. (2001): Educational Mismatches vs Skill Mismatches: Effects on Wage, Job Satisfaction, and on the Job Search. *Oxford Economic Papers*, 53. 434–452.
2. CEDEFOP (2010): *Skill mismatch in Europe. European Centre for the Development of Vocational Training*. URL: www.cedefop.europa.eu/files/9023_en.pdf Utolsó letöltés: 2016. augusztus 29.
3. Di Pietro, G. and Urwin, P. (2006). Education and skills mismatch in the Italian graduate labour market. *Applied Economics*, Taylor and Francis Journals, 38. 1. 79–93.
4. EDUCATIO (2015): *Adminisztratív adatbázisok integrációja – gyorsjelentés*. Diplomás Pályakövetés 2014. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. URL: https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR_tanulmanyok/DPR_adatintegracio_2014.pdf Utolsó letöltés: 2015.december 07.

5. Green, F. and Zhu, Y. (2010). Over qualification, job dissatisfaction, and increasing dispersion in the returns to graduate education. *Oxford Economic Papers*, 62(4). 740–763. URL: <https://www.kent.ac.uk/economics/documents/GES%20Background%20Documents/overeducation/Overeducation.pdf> Utolsó letöltés: 2016. szeptember 02.
6. Hartog, J. (2000): Over-education and earnings: where are we, where should we go? *Economics of Education Review*, 19. 131–147.
7. Kiker, B.F., and Santos, M.C. (1991). Human capital and earnings in Portugal. *Economics of Education Review*, 3. 187–203.
8. Kiss Zsuzsanna (2014): Job congruence among young graduates in Hungary. *International Journal of Education and Research*, 2. 2. URL: <http://www.ijern.com/journal/February-2014/14.pdf> Utolsó letöltés: 2016. augusztus 20.
9. Kővári György és Polónyi István (2005): *A felsőfokú képzés és a gazdaság szakemberigényének összehangolási lehetőségei*. OFI pályázat. URL: <http://econ.core.hu/doc/felhiv/polonyi-kovari-resume.doc> URL: Utolsó letöltés: 2016. augusztus 20.
10. KSH (2015): *A képzettség és a foglalkozás megfelelésének (kongruenciájának) elemzése a 2011. évi népszámlálás adatainak felhasználásával*. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest URL: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/muhelytanulmanyok6.pdf> Utolsó letöltés: 2016. augusztus 20.
11. Lakatos Miklós (2016): Képzettségek és foglalkozások megfeleltethetősége. *Educatio*, 1. 84–99.
12. Leuze, K. und Strauß, S. (2008): Berufliche Spezialisierung und Weiterbildung – Determinanten des Arbeitsmarkterfolgs von GeisteswissenschaftlerInnen. *Rat für Sozial- und Wirtschaftsdaten, Research Note*. No. 23. URL: http://www.ratswd.de/download/workingpapers2008/28_08.pdf Utolsó letöltés: 2016. október 14.
13. Mahuteau, S., Mavromaras, K., Sloane, P. and Wei, Z. (2014): *Horizontal and Vertical Mismatch and Wages*. URL: https://www.melbourneinstitute.com/downloads/hilda/Bibliography/Other_Publications/2014/Mahuteau_et_al_educational_mismatch_and_wages_SloanePaper.pdf Utolsó letöltés: 2016. augusztus 29.
14. Morgado, A., Sequeira, T.N., Santos, M., Lopes, A.F. and Reis, A.B. (2014): *Measuring Labour Mismatch in Europe. CEFAGE-UE Working Paper*. URL: www.cefage.uevora.pt/en/content/download/5143/.../2014_13.pdf Utolsó letöltés: 2016. augusztus 29.
15. Polónyi István (2004): *A felsőoktatás és a gazdasági szféra kapcsolata – egy empirikus vizsgálat*. URL: www.kreditlap.hu/kkk/letoltes/feo_vallalat_polonyi.doc Utolsó letöltés: 2016. augusztus 20.
16. Sattinger, M. (1993): Assignment models of the distribution of earnings. *Journal of Economic Literature*, 2. 831–880.
17. Senarath, S.A.C.L. and Patabendige, S.S.J. (2014): Job-Education Mismatch Among the Graduates: A Sri Lankan Perspective. *Ruhuna Journal of Management and Finance*, 1. 2. URL: http://www.mgt.ruh.ac.lk/rjmf/pdfs/RJMF0102_JA_p1.pdf Utolsó letöltés: 2016. augusztus 29.
18. Sgobbi, F. (2011): Young graduate employees between educational mismatch and skill mismatch: An empirical analysis based on REFLEX data, Preliminary version Spence M. (1973), 'Job market signaling'. *Quarterly Journal of Economics*, 3. 353–74.